

בית נאמן

מוצ"ש ויקרא, ח' בניסן תשפ"א

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בעקבות המצב, השיעור
מועבר בשידור חי בלבד.

בשעה 20:00

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
או ב'קול בית נאמן':
079-9270505

נושאי השיעור:

א. להודות לבורא עולם שנתן דעת בלב בני אדם למצוא חיסון לקורונה. ב. המוסר של מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל מתוק כמו דבש. ג. ספר "למען ידעו דורותיכם" - מנהגי ג'רבה. ד. חשיבות הבחירות ובמי לבחור. ה. תענית בכורות כשערב פסח חל בשבת. ו. לקיחת תרופות בפסח. ז. להזדרז בהכנת שלחן הסדר. ח. שיעור קזית במצה ובמרור. ט. לשמח את אשתו ובניו. י. "אתה" זה אתה ואשתך. יא. לבקש בקשות אחר "שיר השירים" שאומרים בסוף ההגדה.

"למען ידעו דורותיכם"

ג. ועוד ספר אחר "למען ידעו דורותיכם" - מנהגי ג'רבה, חלק ג'. יש שם על המנהג של שבת "זאברהם זקן", ועוד כמה סיפורים על חכמי ג'רבה שהכיר אותם המחבר רבי תומר בוכריץ שיהיה בריא. ומספר עליהם בטוב טעם. פעם חשבתני שאני מדבר באוויר³, אבל לא, לאט לאט זכינו לתלמידים בקיאים בכל מקצועות התורה. אם בהלכה, אם באגדה, אם בספרות סת"ם, אם בחושן משפט, אם באבן העזר, אם בחידושי גמרא, אם בעיון, אם בסגנון. יכולים לכתוב דברים שמושכים את הלב. ובספר הזה הוא מביא סיפורים אישיים ששמע וראה אצל חכמי ג'רבה⁴. ואני מבקש ממנו דרך הלוחין הזה שיביא גם תמונות של הרבנים⁵, במהדורות הבאות אם ירצה ה' המחבר יכתוב לנו עוד, ויביא תמונות של רבנים עם תיאורים על הדרך שלהם, איך שהם קירבו את העם לתורה.

פסח כשר ושעש

"חמרא למריה וטיבותא לשקייה"

א. שבוע טוב ומבורך. חג שמח לנו ולכל ישראל אחינו. קודם כל צריך לומר תודה רבה לקדוש ברוך הוא שכמעט שם קץ למגיפת הקורונה. אחרי שנספו מהקורונה הזאת למעלה משני מיליון וחצי בני אדם ברחבי העולם, וכאן בעונותינו חמשת אלפים - ששת אלפים איש, ולא ידענו סוף למכה הזאת. אבל הקב"ה אמר אני אתן דעת בלב בני אדם שימצאו חיסון לקורונה, ומצאו חיסון. ומי שהביא את החיסון מגיע לו שָׂכָר. הגמרא אומרת (ב"ק דף צ"ב ע"ב) "חמרא למריה וטיבותא לשקייה" - היין לבעלים שלו, אבל התודה למי שמשקה אותו. ראש הממשלה שיהיה בריא טרח וחסין למעלה מחמשה מיליון יהודים בארץ ישראל, איני יודע אם יש עוד מדינה שחיסנו בצורה כזאת, לא רק בכמות, אלא גם באיכות. אין דבר כזה.

מוסר מתוק כמו דבש

ב. יש שני ספרים שראיתי השבוע. כל כך מתוקים מדבש. אחד שמו "פניני יביע אומר, שבט מוסר" - יש בו מוסרים שיצאו מפי מרן הרב עובדיה ע"ה. ומה המיוחד שיש בספר הזה? ראיתי פעם בסיפורי חסידיים שהיה חסיד אחד שבא לאדמו"ר שלו, תלמיד חכם וצדיק, כשהוא סר וזעף. אמר לו: למה הפנים שלך ככה? אמר לו: מישוהו היום ביזה אותי, חירף אותי, גידף אותי, הוציא לי את הנשמה שלי. אמר לו: מה עשית לו? אמר לו: נישקתי אותו. אמר לו: מי זה שעושה לך ככה?! תגיד לי, אני אעניש אותו. אמר לו: זה ספר שהמוסר שלו כל כך חודר בלב, עד שהתרגשתי מאד. ממש עשה אותי כמו לא יהודי, כל מה שעשיתי עד היום זה כלום. אמר לו: איזה ספר זה? אמר לו: זה שבט מוסר, שחיבר הרב אליהו כהן איתמר¹ (זה מחבר מדרש תלפיות, מדרש אליהו ועוד כמה ספרים). אחרי שקראתי אותו נישקתי אותו¹. המוסר שלו חודר כליות ולב. אבל בדור שלנו אי אפשר לדבר בסגנון כזה, תדבר ככה יברחו ממך... אז הרב עובדיה ע"ה יש לו שבט מוסר, אבל הפוך לגמרי. המוסר שלו כל כך מתוק כמו דבש, אתה קורא עוד מלה ועוד דף, מיוחד במינו². מתיקות שאי אפשר לתאר אותה. לכן כדאי שכל אחד יקדיש זמן וילמד כל יום עמוד אחד בספר הזה. זה ממש "והיה לך למשיב נפש" (רות ד' ט"ו).

"חבר אני לכל אשר יראוך"

ד. למה אני אומר את זה? כי ביום שלישי הזה ("בניסן") יש לנו בחירות, ואני בטוח שכל השומעים כאן רובם ככולם (ואולי כולם) יבחרו רק במפלגות של חרדים. חרדים ועוד חרדים גימטריא תלמוד בבלי... כולם לומדים תלמוד. אבל הדור שלנו דור יתום. יאמר לך אדם אני לא חרדי, ואז מה הוא יעשה? אם הוא לא חרדי יצביע למפלגות שונאי תורה ח"ו. יש אנשים חילוניים, אבל לשנוא את התורה זה רק בדור החדש הזה. אומרים "חרדים צריך לזרוק אותם למזבלה". מישוהו שמע דבר כזה?! למה לזרוק אותם למזבלה? אם אנחנו 3. היום ביישובות לא יודעים לכתוב. יום אחד בא מחבר ספר, אין לו מה לכתוב בהקדמה, אז הוא כתב: "אמר המחבר. הספר הזה לא חיברתי אותו בשביל להודיע לאנשים דברים שלא יודעים אותם, כי הכל ידוע וכו'". וזה העתקה מספר מסילת ישירים... מה החכמה שאתה מעתיק מספר?! אתה מעתיק מספר, ומעתיק מעוד ספר ועוד ספר, אתה חושב שבני אדם עוורים ולא יודעים?! כל אחד יודע.
4. למשל אצל רבי יונתן מאזוז ז"ל (השנה נפטר) שהיה אומן בכתיבה, אבל כתב רק מגיל שבעים ומעלה, זהו. יש לו ספר על הגדה של פסח ששלח לי לפני שנתיים-שלוש, והוא מתאר את אברהם אבינו עם נמרוד להבדיל. כל כך תיאור חי, כמו מחזה ממש. אמרתי לו מה זה?! מאיפה הבאת את זה?! הוא היה מורה במקצועו שנים רבות. אבל הדיבור שלו מיוחד במינו.
5. אבל יש לנו אנחנו "מידה טובה". כשמביאים איזה רב לדבר עליו, מביאים תמונה שלו כשהוא בר מינין חצי גוסס. וכאלו אומרים, תראה, תלמד תורה ככה יהיה לך. אסור לעשות את זה! תביא תמונה של רב בכוחו ובגבורתו. פעם הדפיסו ספר של מורנו הגאון רבי רחמים חי חיותה הכהן ע"ה והביאו שם תמונה שלו, אתה לא יודע אם הבן אדם הזה חי או נפטר... נורא ואיום. יש תמונות של רבנים שאחרי שנפטרו צילמו אותם. הגאון בעל שאגת אריה יש תמונה שלו כמו אריה. וזה אחרי שנפטר בן תשעים שנה צילמו אותו (מוכא בספר פאר הדור חלק א' עמ' ל"א), ויש תמונה של רבי שלמה דאנה מחבר ספר שלמי תודה, שצילמו אותו אחרי שנפטר, הלבשו אותו בגדים וצילמו אותו. העיניים שלו סגורות והוא כבר נפטר. אבל לקחת אדם חי כשהוא כבר גמור - הנה תלמד תורה ככה גורלך. אסור לעשות את זה. צריך לעודד לומדי תורה, תלמד תורה ותהיה חכם, תהיה צדיק, תהיה גאון, ותהיה גדול. ככה צריך להיות.

1. אני זוכר שפעם ראיתי את סבא ע"ה קורא בספר וכמעט בוכה. לא ידעתי מה זה, למה הוא בוכה? ואז ראיתי שזה ספר שבט מוסר.
2. היה פעם ויכוח אצל הרב ניסן פינסון ע"ה איך לחנך את הילדים. בחוץ לארץ נהגנו לתת מכות, מי שמפריע מקבל מכות. אומרים שהיה רב אחד בדרום תוניסיה שכאשר אין לו מקל, היה הולך בדרך, תולש איזה מקל מהאילנות, ואומר: "אני הגבר ראה עני בשבט עברתו" (איכה ג' א'). ואחד התלמידים שלו היה בריא כל כך, שלא אכפת לו, הוא לא מרגיש כלום. אבל הרב קורא לו, ואומר לו: "אני הגבר ראה עני בשבט" - נתן לו בשבט. והתלמיד היה אומר: לא כואב לי המכות, כואב לי המילה "בשבט" שלו! והוא חוזר בתשובה. אבל הרב פינסון היה אומר היום לא עושים ככה, צריך לדבר בנחת ולהסביר לילד. ופעם אמר לי שזה בגלל שהדור הזה כל כך מקולקל, ואם אתה נותן מכות, אתה חושב שאין לו לאיפה ללכת רק לחזור אליך?! לא, הוא יברח. גמרונו. עזוב אותי. עצם הדבר שיש ילדים שבאים ולומדים תורה, זה גם הקרבה מצינים. צריך לקרב אותם. אז מה יהיה עם "שבט מוסר"? שבט מוסר של הרב עובדיה, זה שבט מיוחד.

לע"נ אבי הישיבה הר"צ רבי בנימין הכהן בן מבירכה זצ"ל

ניצוב גרפי: 050-27-98858

"אין שמחה אלא בבשר ויין"

250

חייגו עכשיו: 08-6727523

לתרומת קרטון עופות למשפחה

ראשונה בהיסטוריה. בבית שני פעמיים או שלוש נהרגו כל חכמי ישראל, בידי הורדוס בבבא בתרא (דף ג' ע"ב), ובמי ינאי המלך בקידושין (דף ס"ו ע"א), וכל מיני דברים כאלה. והתורה נשארה חיה ותוססת על אפס ועל חמתם. הצדוקים שהיו בזמן בית שני נעלמו מן העולם. הקראים היום זה לא צדוקים. יש הפרש של מאות שנים ביניהם. מתי נעלמו הצדוקים? בחורבן בית שני. כל העבודה שלהם הייתה בשביל כסף ופרסומת. כשחורבן הבית מה יש להם לעשות? אז הם התבוללו באומות וגמרו. אבל ישראל היו כשרים. היו התנאים והאמוראים והגאונים. ובסוף ימי הגאונים שני אחים רבו אחד עם השני (תמיד הביעה ככה). ענן ואחיו (לא ידוע לי מי זה אחיו). וענן לא היה ירא שמים, לכן הציבור לא בחר בו. אז הוא עשה מהפיכה (עשה מפלגה...) ושמו אותו בכלא, ומזה יצאה תנועת הקראים. כמה יש קראים היום בעולם? כמה אלפים, זה הכל. ונלחמו בהם הרבנים. לא במלחמות, בויכוחים בספרים בטוב טעם, ככה צריך להיות. היום נלחמים בנו בכח הזרוע ובכח הכסף. בג"ץ הזה מכרסם לנו את הנשמה שלנו. והם אומרים אנחנו לא עושים כלום, אנחנו בסדר גמור. אנחנו רוצים שכל תנועה בישראל תיוצג במדינה הזו. אבל התנועה הזאת [התנועה הרפורמית] היא תנועה חדשה שלא הייתה ולא נבראת. ובתנועה הזאת באמריקה חמישה מיליון יהודים מתבוללים! ואנחנו רוצים להביא אותם לכאן?! לתת להם הכשר לגיור שלהם?! אומרים זה רק בשביל חוק השבות...

צריכים להצביע למפלגות חרדיות, ומי שאינו בן תורה וגם אינו מתכוון להצביע להם, יצביע לציונות הדתית

1. בני התורה צריכים להצביע למפלגות חרדיות, אבל כל מי שאינו בן תורה (מאלה שגרים בבאר שבע, בדרום וכדומה) והם לא מתכוונים להצביע למפלגות חרדיות, אז ההצבעה היחידה צריכה להיות דווקא לציונות הדתית. צריך להצביע אליהם על מנת שנקבל את הרוב המובטח בעזרת ה'. ביום שלישי זה היום שלוקחים בו את הקרבן פסח: "בעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית" (שמות י"ב). לקחת את כל אלה שהם שונאים את התורה (ראשי תיבות שה - שונאי התורה...), ונקשור אותם למיטה. שישארו שם ויגידו בעע... אין מה לעשות להם. והיה עוד משהו בעשרה בניסן, נבקע אז הירדן בפני יהושע בן נון. ככה כתוב: "בעשור לחודש הזה". אז בעשור לחודש הזה גם כן יקרה נס בעזרת ה'. ואחר כך אם נזכה בעזרת ה' שהימין יעלה, כליל פסח נגיד "ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל" (תהלים קי"ח, ט"ו), ונכוין גם על זה. ולא נהיה חס וחלילה בוכים לאחר מעשה. הרי רואים כמה עושים, ואנחנו שותקים ומוותרים ואומרים אין דבר. זה כמו השועל שבאו לתפוס אותו ולהרוג אותו, אז הוא עשה את עצמו מת. אז שמע השועל שאחד אמר אני אקח את הזנב שלו, אומרים שאפשר לטאטא בו את הבית. השני אמר אני אקח את האוזן שלו, זה דבר סגולה. השלישי אמר אני אקח את השן שלו. האחרון אמר אני אקח את הלב שלו. לב? אז מה אני אעשה? ברח... יקחו לו את הלב שלו? וגם כאן התחילו לאט לאט, לאט לאט, עד שלא השאירו כלום. שום דבר. גיור רפורמי - בסדר, הכותל המערבי - ה' ירחם, השבת - נרמסת בראש כל חוצות. ועכשיו הולכים להחזיר חילולי שבת בפרהסיא. וכי הקב"ה לא יכול להחזיר את הקורונה? יכול להחזיר, והוא יכול גם כן להביא דבר יותר גרוע מקורונה. אבל ה' ירחם עליהם שלא יעלה בידם "זממם אל תפק" (ע"פ תהלים ק"מ ט"ו). צריכים להתחזק, צריכים להתגבר, וצריכים להאמין. כשאדם מוסר את עצמו על הדבר, הקב"ה נותן לו כח וסייעתא דשמיא שלא יעשו מה שרוצים.

מי שלא יצביע למפלגות שאמרת, אחר כך מתחייב בנפשו

2. אני רואה שרוב הרבנים שבאו מחוץ לארץ, בניהם ובני בניהם לא נשאר מהם מאומה. כלום כלום כלום. אחד בא מג'רבא, ואחר כך עשו כנס בנתיבות על 9. היה פעם ברוסיה שבעים שנה של הקומוניזם, והיו מלמדים גמרא במחתרת. והיה חכם אחד (איני זוכר אם זה היה חסיד חב"ד או מישהו אחר) שמו רבי דוד, היה מלמד תוספות לתלמידיו. ופתאום הגיע השוטר מטעם הקומוניזם, אמרו לו מה אתה מלמד גמרא כאן? הרב נתן לו סטירה, העיף אותו. והוא הלך, פחד. רב יהודי יתן סטירה לשוטר רוסי?! אחר כך אמרו לו: רבי, איך העזת לתת לו סטירה? אמר להם: הוא רשע, אני באמצע תוספות והוא מפריע לי! מה אתה מפריע לי? תן לי לגמור את התוספות... ומאז לא בא השוטר יותר...

בשלטון אנחנו נאמר "החילונים נזרוק אותם למזבלה"? מה פתאום! מי יאמר דבר כזה?! יהודים, לא יזרקו אותם למזבלה, גם גויים לא יזרקו אותם למזבלה. אבל ליברמן המטורף הזה (ליברמן רץ כמו המן...) מדבר מה שהוא רוצה, מי עוצר בעודו? אם ינסה לדבר על הערבים ויאמר הערבים נזרוק אותם למזבלה, לפני שיגמור את המשפט שלו כבר יזרקו אותו לפח... אבל על היהודים לא אכפת לו. ידבר וידבר. ואנשים שומעים ואומרים כנראה שהחרדים האלה הם סכנה למדינה, מוצצים את המדינה. ויש עוד אחד לא פחות ממנו, יאיר לפיד. בגימטריא אלהים אחרים. "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני" (שמות כ"ג)... וזה בדיוק, לא עם הכולל ולא בראשי תיבות. יאיר לפיד עולה בגימטריא אלהים אחרים. מי שמצביע יאיר לפיד כאילו עובד עבודה זרה, ומי שמצביע ליברמן כורת ברית עם השטן. צריך להצביע. חסר לנו קולות כדי להגיע לששים ואחת. על קול אחד אנחנו עומדים באוויר. לכן צריכים לתמוך גם בסמוטריץ. אנשים אומרים מה פתאום סמוטריץ?! אבל ציונות הדתית הם גם שומרים תורה ומצוות, יש ביניהם אנשים טובים מאד. 'נועם' זה תלמידו של הרב טאו שיהיה בריא, ירא שמים וצדיק. ויש שם גם את איתמר בן גביר, זה אדם טוב מאד.⁶ צריכים לתמוך גם בהם, אחרת מי יודע כמה עשרות אלפי קולות הולכים לאיבוד. מי שזוכר בתשנ"ב היו שני אנשים, מסכנים אומללים כל אחד אומר אני בראש, זה אומר אני ראשון וזה אומר אני ראשון. אני הראשון אני הראשון, התפלגו לשנים, ומאה אלף קולות הלכו לאיבוד, אסור לעשות את זה! דוד המלך אומר (תהלים קי"ט ס"ג) "חבר אני לכל אשר יראוך". לכל - אפילו כל דהוא, לכל אשר יראוך.

שותפות לחיזוק התורה והמצוות

ה. אומרים לי איך אתה הולך אתם? אני לא אמרתי ללכת אתם. אלא מי שלא מצביע לחרדים - יצביע לציונות הדתית. אבל לא להצביע לאלה שאפילו שלכאורה הם שומרים שבת, אבל חבריהם פושעים, שונאי תורה, שונאי ישראל, מחריבים את הכל. והם חושבים שיעלה בידם. אם לא עלה ביד רוסיה, וביד אנטיכוסט, וביד רומי, וביד כל הפושעים האלה, יעלה ביד אלה?! לא יעלה בידם! הקב"ה מבחין בין בכור לשאינו בכור (ב"מ דף ס"ד ע"ב), והוא יבחין בין גר אמתי ובין גר מזויף. הוא יבחין בין האנשים האלה - "וברותי מכם המורדים והפושעים בי" (יחזקאל כ', ל"ח). אומרים לי מאיפה לקחת את ההיתר הזה? אני אניד לכם מאיפה. פעם אחת עשו 'הקהל' בשנה השמינית בחודש תשרי, עשו כנס של כמה רבנים.⁷ והרב עובדיה ע"ה היה צריך להגיע. אבל ברגע האחרון לפני שהוא בא ללכת לכותל, באו אליו ואמרו לו: הרב, מי שמארגן את זה, הוא אחד מהמפד"ל (נדמה לי שאול מיזליש, הוא שכתב ספר על תנועת התשובה בדרונו). אמר להם: מה אכפת לכם? הוא לא שומר תורה ומצוות?! הוא שומר תורה ומצוות, אז נלך אתו. גמרונו. אל תעשו שטויות. לא לרבי ולרבי. בסופו של דבר זה גונח מכאן וזה גונח מכאן. לא ככה עושים.⁸ אז כאן תבינו, עם ישראל עומד על חוט השערה. עמדו פעם ככה בימי בית שני. שלא תחשבו שזו פעם

6. כל מי שמקבל מכות משוטרים חסרי דעת ויתרים בכח, איך אומרת הגמרא במכות (דף כ"ג ע"א)? "יתרי כח וחסרי מדע"... מתנפלים על בן אדם נכה ורומסים אותו, שוברים אותו. מה זה? מה לקה לכם? למה אתם עושים את זה? אז מישהו מצלם ומעביר הלאה, ועושים אחר כך משפט, ואחר כך זוכה בדין ע"י איתמר בן גביר. ופוסקים להעביר לבן אדם הזה כמה מאות אלפי שקלים על מה שעשו לו.

7. החזון איש ע"ה היה נגד הקהל. הביאו לו חוברת לעשות 'הקהל' בשנה השמינית, אז הוא כתב עליה: "אסור לעשות כן" (זה מובא בגארות החזון איש ח"א אגרת ר"י). אבל מי יזם את 'הקהל' הזה? לא "קטיל קני באגמא", אלא תלמיד חכם גדול - הגאון האדר"ת - רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים. היה בקי עצום. כתב הגהות על הרמב"ם נקראים "בני בנימין", כל שורה שלשה-ארבעה מקורות! מלא בקיאות. חכם גדול וגאון גדול היה. ולמה החזון איש התנגד? אולי ראה בזה איזה דבר חדש - "חדש אסור מן התורה". אבל האדר"ת טען שבגמרא כתוב (ר"ה דף ל' ע"א) "ציון היא דורש אין לה" (ירמיה ל' י"ז) - מכלל דבעיא דרישה. צריך לעשות זכר להקהל. אין כאן ברכה. אין כאן שום דבר. והרב עובדיה ע"ה הסכים לזה. יש לו תשובה ביבע אומר (ח"י חי"ד סי' כ"ב) שעושים הקהל בזמן הזה.

8. היו גם כן החסידים והליטאים במלחמה איומה ביניהם. הרב מונק ז"ל כתב לי שהליטאים אומרים שהחסידים כופרים הם כהם מפרשים "מלוא כל הארץ כבודו" (שעריה"ג) - כבודו ממש, בכל דבר יש אלקות. והליטאים אומרים להיפך. וכן על זו הדרך. אבל כאשר באו המשכילים לפני מאה שנה, אמרו החסידים והליטאים נעשה שלום, נמאס לנו מהמלחמות האלה. יבלעו אותנו המשכילים. לא עושים ככה.

כשרות סת"ם ממונות רבית

בית ההדאה כסא רחמים

"משפס וצדק"

מנהל אלוני בל נשא הלכני

02-5353-283

www.yhr.org.il

מזכיר - אגף - מזכירות - אגף - מזכירות

מזכיר - אגף - מזכירות - אגף - מזכירות

מזכיר - אגף - מזכירות - אגף - מזכירות

מזכיר - אגף - מזכירות - אגף - מזכירות

מזכיר - אגף - מזכירות - אגף - מזכירות

יהדות ג'רבא, ובא אחד הבנים או הנכדים שלו ואמר, הרמב"ם כתב שהג'רבאים טפשיים. תודה רבה... תראה איך ג'רבא הזאת החזיקה מעמד אלפיים שנה והם שומרים תורה ומצוות! אתה יכול להסביר את זה? אף אחד לא יכול להסביר את זה. זה מראה לנו את הכח של החיים שיש בתורה, את הויטמינים שיש בתורה. אתם בורחים ממנה? לפיכך אתם צריכים לדעת שכל מי שלא יצביע למפלגות שאמרתי, אחר כך מתחייב בנפשו. ולא בנפשו בלבד, אלא בנפש כל הרבבות שעוללי ללכתם בדרך אחרת.

"באו בנים עד משבר וכח אין ללידה"

ח. ובכלל ראינו מהשמים שראש הממשלה הזה מיוחד במינו. אמר לי פעם הרב בן ציון מוצפי בשם אביו הגאון הצדיק רבי סלימאן מוצפי שכל ראשי הממשלה של המדינה הזאת כולם מידת הדין. אמרתי לו למה מידת הדין? אמר לי דוד זה מידת הדין, לוי אשכול - לוי זה מידת הדין. יצחק זה מידת הדין. ועוד מישהו אחר - כולם מידת הדין. רק בנימין הוא הראשון בלי מידת הדין. וה' נתן לו זכות גדולה. דבר ראשון, הוא מזרעו של הגאון מוילנא (אומרים שהאיי-קיו שלו מיוחד במינו, אבל לא אכפת לי מהאיי-קיו, העיקר שהוא מזרעו של הגאון מוילנא). ודבר שני, הוא אוהב תלמידי חכמים, הוא לא שונא אותם. להיפך, הוא מחבב אותם. אולי זה לטובת עצמו, יכול להיות. אבל הוא לא אדם כזה ששונא וכל שבוע הוא קורא פרשת השבוע עם הבן שלו. אמנם לא בבית הכנסת (אולי יגיע הזמן שיבוא לבית הכנסת ויפתל וישמע. ידע שלולא התפילה אנחנו מזמן חלפנו מן העולם). וכל זמן שהיה נתניהו ראש ממשלה כמעט שלא היו מלחמות, שמתם לב? תקחו את כל ההסטוריה שלו, חמש עשרה שנה לא היו מלחמות, הכל היה רוגע ושלווה. הוא יודע לדבר בטוב טעם עם כל הצדדים. פעם ראשונה שרוסיה ואמריקה מתאחדים ביחד, פעם ראשונה שיש לנו קשר עם מדינות ערב במסחר ובכל מיני דברים. מה שלא עשה אף אחד לפניו. אז סתם אומרים "רק לא נתניהו", "נתניהו דואג רק לנתניהו", "נתניהו רק לנתניהו", "נתניהו רק לנתניהו". עד שנמאס לאנשים לראות את המודעות האלה ברחוב. בני אדם השתגעו לגמרי. אין להם טיפת שכל. אני לא העורך דין שלו... אבל אני מרגיש שפשוט מאד כאילו אומרים לך תחליף פרה בחמור. יש לך פרה שנותנת לך חלב ונותנת לך בשר, ונותנת לך הכל. ואתה מחליף אותה בחמור. מה תעשה בחמור?! אלה שבאים במקומו כביכול הם חמורים. זה הכל. לא פחות ולא יותר מחמורים. אבל לולא שהדבר כל כך קריטי לא הייתי מדבר עליו. כל אחד - "יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו" (שמואל ב' ב', ד'). הרב מרדכי אליהו ע"ה ביום הבחירות לא היה בוחר בכלל, היה נכנס למקום הבחירות, לוקח מעטפה ריקה ושם אותה. אמרו לו: למה? מה אתה עושה? אמר: כולם יקרים בעיני, אני לא יכול להעדיף יהודי אחד על השני. אבל היום אין לך ברירה. אתה לא יכול לומר אני לא אעדיף, אתה חייב ומוכרח להעדיף! אחרת יבולע לנו. אני לא יכול עכשיו לשכנע נטורי קרתא שהגענו לזמן של "באו בנים עד משבר וכח אין ללידה" (ישעיה ל"ג). אבל כל אחד ואחד ישקול, אנחנו לא מדברים מפני שיש לנו מזה טובת הנאה כל-שהיא, לא בעבר ולא בהווה. אבל דיברנו מפני הכאב. כאשר כואב צועקים¹⁰.

תענית בכורות כשערב פסח חל בשבת

ט. השבוע צריכים לעשות סיום מסכת בשביל לפטור את הבכורות מהצום. השנה ביום חמישי (י"א בניסן) מי שהוא בכור צריך לצום, ומי שאינו יכול לצום ילך לסיום מסכת. ככה נהגו (אף על פי שממרו "סי" ת"ע ס"ב) משמע שבשנה זו לא צריך לצום, והטעם כיון שזה דחוי פטורים לגמרי). אבל כדאי לעשות סיום מסכת (ומי שלא יכול לעשות סיום מסכת גמרא, יעשה סיום של מסכת משניות), ויבוא לבית

10. פעם אחת מישהו אמר לי איך אומרים עֲרָבִים או עֲרָבִים? אמרתי לו עֲרָבִים, ככה כתוב בנחמיה (ד' א'): "וטוביה וְהַעֲרָבִים". אמר לי: לא, בניציון נתניהו (אבא של נתניהו, היה אז בן מאה ושתיים) אומר עֲרָבִים. אמרתי לו: איפה כתוב הדבר הזה? אמר לי: בניציון אמר, ככה כתוב בתנ"ך. אמרתי לו: אני לא זוכר פסוק כזה, אמר בירמיה פרק ג' (פ"ב ס"ב) כתוב ככה. הוא צודק. בירמיה פרק ג' ככה כתוב. אז אדם זקן בן מאה ושתיים זוכר פסוק בירמיה שאפשר לומר עֲרָבִים. לכן כל מי שילמד תורה - "המאור שבה מחזירו למוטב" (איכה רבה בפתחה אות ב). כל אחד ואחד מכם לו יפגש עם איזה טיפס מטושפס ויאמר אתם לא יודעים כלום, תראה לו שבתורה יש את כל החכמות שבעולם. כמו שאמר הרב שלמה עמאר שיחיה, לפני כן [יודפס לקמן בעדף ז], שהג"א אמר שיש אבן כזאת. אני לא שמעתי הסיפור הזה. אבל זה מדהים. אני יודע שהג"א ומגדלסטון להבדיל חיו בדור אחד. ככה כתוב בספר הברית בהקדמה.

הכנסת וישמע את הסיום. ואני אומר עצה טובה לכל אלה שעושים סיום, שינסו לחדש חידושים על המסכת, כי ללמוד וללמוד בלי שום חידושים, זה לא בסדר. והחידושים צריכים להיות עם טעם ועם משקל, לא חידושים של פלפולים, הרבה פעמים אתה מרגיש בלב שלך שהפלפול הזה לא אמתי. אלא תעניין טוב, שתתדל להבין את רש"י ואת תוספות, ואם תמצא איזה הסבר טוב תכתוב אותו. וככה יתחדשו לך במשך השנים כמה וכמה דברים טובים¹¹.

לקיחת תרופות בפסח

י. בתרופות בדרך כלל אין בהם שום חשש לפסח. יש כאלה מחמירים בזה מפני שבתרופות של אבות אבותינו היה חשש של עמילן. היום כמעט אין תרופות כאלה. אבל בכל זאת יש חוברת של נטורי קרתא - העדה החרדית, שאומרים לך על כל תרופה אם יש בה הכשר לפסח או לא. ואפילו תרופה שאין בה הכשר לפסח, אם אתה חייב לקחת אותה והיא בבליעה, מותר לך לקחת אותה¹². לכן כל מי שרוצה להחמיר - יברר. ואם המצב הוא שאין ברירה - מותר לבלוע. החזון איש (הלכות פסח ס" קט"ז סוף אות ח') מתיר, ובחזון עובדיה (פסח עמ' ק"כ) מתיר. אסור לעשות חומרות בדברים כאלה.

להזדרז בהכנת שלחן הסדר

יא. במוצאי שבת (ליל הסדר) יחכו שבע עשרה דקות או שמונה עשרה דקות אחר השקיעה ויתחילו להכין, האנשים נמצאים בבית הכנסת ומתפללים, והבנות והנשים יכינו את הכל, וכשיבוא בעל הבית ימצא את הכל מסודר, המיטות והקערות והיינות והמזיגה והקפירות וכל הדברים האלה. אסור לבזבז רגע, משום שכבר יש לנו שעון קיץ ואתה לא מרגיש בזמן. לכן לשים לב שהכל יהיה מדויק ומסודר. לעתיד לבוא בעזרת ה' כשנזכה לעשות קרבן פסח, כל הזמן יהיה מדויק עד מאד. יש גמרא בסוכה (דף נ"ג ע"א): "שעה ראשונה לקרבן התמיד, משם לתפלה, משם לקרבן מוסף, משם לבית המדרש". כל שעה יודעים בדיוק מה יש בה. לא כאלה שהם יושבים וחולמים וחולמים... למה אתם עושים ככה? "היינו כחלמים" (תהלים קכ"א), כחלמים גימטריא פסח, בפסח חולמים¹³ ...

שיעור כזית במצה ובמרור

יב. שיעור הכזית מצה לא יותר מעשרים גרם. כל שנה היינו עושים פלפולים שאין להם סוף, אחרי נסיונות רבים מאד מצאנו שזה כך (עיין בספר ה' נסי ח"ב חלק השו"ת סי' מ"ד). וככה כתבו גם כן תלמידי חכמים אחרים. ביתד המאיר שיצא השבוע גם כתבו שם עשרים גרם מצה בין של יד בין של מכונה, יש בהם כזית בשפע וברוח [ובאמת במצת מכונה מספיק 15 גרם]. לגבי המרור יש כאלה גם כן ששוקלים ומכינים אותו, אבל אין צורך לזה. יש עצה פשוטה מאד, תקח את הכוס שמכילה רביעית - כוס הכי קטנה שיש בה רביעית יין. רביעית פירושו נפח של ביצה וחצי, והכזית לכל היותר הוא חצי ביצה (יש דעה שפחות, אבל נקח חצי ביצה), ואם תקח את העלים של החסה ותמעך אותם ותראה שהגיעו לשליש הכוס או לחצי הכוס, בודאי שיש כאן כזית, ולא צריך יותר מזה. אל תשקול ואל תמדוד אל תעשה כלום. זה השיעורים של הכזית.

11. לכן בישיבה כאן אנחנו מלמדים את התלמידים לעיין טוב ולכתוב. אם אתה מעיין ולא יודע לכתוב - חבל על כל התורה שלך, לא תוכל להעביר אותה לדורות הבאים. הביאו בשם האדמו"ר מוה"ר ש' שאמר, אתה יכול לדבר בפני עשרה איש ומאה איש, אבל אם אתה כותב הכתיבה תשאר לכל הדורות. והרעיון הזה אמר אותו אבא ע"ה מאה פעמים, היה משכנע את תלמידיו שיכתבו (בתוספת לא היו אוהבים לכתוב, בג'רבא כתבו), והיה אומר להם תראו, כשאתה מדבר, כמה תוכל להשמיע? למאתים איש? לאלף איש? אבל כשאתה כותב - הכתיבה תישאר לדורות. עוד מאתיים שנה ושלוש מאות שנה. ואת הרעיון הזה אמר גם את האדמו"ר מוה"ר ש'.
12. היה אחד שלא רצה לקחת תרופות בפסח, והיה מסכן חולה נפש. לא לקח תרופות יום, יומיים, שלושה, ביום השלישי זרק את עצמו מן הגג ומת בעונות הרבים. אני זוכר את השם שלו. צריך לדעת שמי שעושה חומרות של שטות כאלו, הוא ישלם אחר כך. ישלם. ומי יודע כמה ישלם. והמשפחה שלו סובלת בגללו, אסור לעשות את זה.
13. היה אדמו"ר אחד שיש לו בן לא פחות צדיק ממנו. ובלייל פסח שלח את האנשים שלו, ואמר להם תלכו לראות את הבן שלי איפה הוא נמצא. השעה היתה אחת עשרה, וראו שבידו חצי מצה. ואומר "כי הוא", "כי הוא", "כי הוא", "כי הוא". מה זה "כי הוא"? האשכנזים לא אומרים "הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא" [זה לחם עוני שאכלו אבותינו], כי כרי כבר אכלו את זה, וכי זה הלחם שאכלו? אלא הם אומרים "פְּהָא". והקמץ אומרים אותו או, אז יוצא "כהוא לחמא עניא". אז הוא לקח את החצי מצה עד הבוקר, וצועק "כהוא", "כהוא", "כהוא". מתי תאכל את המצה?! מתי תעשה את זה?! לכן אם אתה לא יכול להגיד 'כהוא' תעזוב את זה ותמשיך הלאה... אל תעשה שטויות. צריך לאכול אפיקומן לפני חצות.

לשמח את אשתו ובניו

יג. וצריכים להיות שמחים בחג. אדם יכול לשמח את אשתו ואת בניו ובני ביתו שיקנה להם דברים טובים לחג. פעם הרב עובדיה ע"ה שלח את הבנים שלו עם האמא שיקנו לה איזו מתנה, הם נכנסו לחנות תכשיטים, והיא ראתה איזה תכשיט. אמרה, זה יפה מאד, אבל ראתה שהתכשיט הזה עולה שלושת אלפים דולר. אמרה, לא, זה יותר מדאי, אני לא מכבידה על בעלי. אז היא קנתה משהו אחר בחמש מאות דולר (או משהו כזה). אחר כך סיפרו את זה לאבא שלהם, אמר להם: תקנו גם את זה, אבל אל תגידו לה. בליל פסח אחרי הקידוש אמר לה: זו מתנה. אמרה: מה זה?! מאיפה הבאת את זה? אמר לה: התכשיט של שלושת אלפים דולר שחשבת שהוא לא מגיע לך - זה מגיע לך על כל הטרחה שטרחת לפסח! אדם צריך ללמוד איך לעשות שלום בבית, ואיך לשמוח בבית. התורה אומרת (דברים ט"ז, י"ד): "ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך", והמדרש אומר (הובא ברש"י שם) ארבעה שלי וארבעה שלך. אם אתה משמח את "הלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך", אז אני משמח את "בנך ובתך עבדך ואמתך".

"אתה" זה אתה ואשתך

יד. אמרו אנשים: כתוב "אתה ובנך ובתך" ומה עם האשה? התורה לא מתייחסת לאשה? אבל לא יעלה על הדעת שהתורה תחשוב על הבת שלך ועל האמה (השפחה) שלך, ואת האשה היא לא תזכיר. אלא האשה כלולה ב"אתה", "אתה" כולל אתה ואשתך ביחד. "זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא את שמם אדם

ביום הבראם" (בראשית ה' ב). ויקרא את שמם אדם - הם אדם אחד. אדם צריך לדעת שכל ויכוח בבית שהאדם עושה שלא כדין, זה ישיע חס וחלילה לרעה על הבנים שלו. צריך הבית להיות מונן, רגוע ושמח. פעם אחת שמע הרב עובדיה ע"ה את אחת הכלות שלו שהיא צועקת על הבנים שלה. קרא לה, אמר לה בואי באה רועדת כולה. אמר לה: בבית שלי אני לא רוצה לשמוע צעקות. הבנת?! זהו. אמרה התאבנתי... לא לשמוע צעקות, הכל צריך להיות בנחת. וככה נהג, וככה הנהיג, וככה חיבב את התורה על כל ישראל.

לבקש בקשות אחר "שיר השירים" שאומרים בסוף ההגדה

טו. שנזכה כולנו לחג פסח כשר ושמח, וכל מי שיש לו איזו בעיה ישפוך את לבו בתפלה. אחרי ההגדה כשיקרא את שיר השירים יאמר: "יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שיהיה לי כך וכך, ובשנה הבאה נשמח יותר אני והבנים והנכדים". ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן.

מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את הגאון רבי יחזקאל מאזוז בן שלבייה, וישלח לו השי"ת רפואה שלמה ובריאות איתנה. יאריך ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, ויזכה להוציא את כתבי היד שלו. (יש לו נכדים תלמידי חכמים, שיוציאו את זה ויתעסקו בזה). ויברך גם את כל השומעים, וכל הרואים, וכל הקוראים אחר כך בבית נאמן. שיהיה להם ולכל ישראל אחינו פסח כשר ושמח. גם לחילונים שיהיה להם פסח כשר. (לא פסח כזה שהוא מְקַבֵּת ומבולבל, אלא פסח אמת). פסח כשר ושמח לכל ישראל. אמן ואמן.

דרשת מרן הראש"ל רבנו שלמה משה עמאר שליט"א

מכות, דצ"ד, עד"ש, באח"ב, דם, ואש, ותימרות עשן. וזה כנגד אותה החרב, והיות שהכוס הזאת מיועדת לשפוך את אותם השפיכות, על כן מרים אותה ואומר "והיא שעמדה", לרמוז על אותה חרב דוקא בכוס השני, כי ממנה שופכים.

כמה פעמים צריך להודות?

ד. על כל פנים כולנו יודעים ברוך ה' את הנסים והנפלאות ומצווה עלינו לספר פעם שאל אותי יהודי אחד ע"ה שהיה חריף מאד, הרי ודאי שמצווה עלינו להודות וחייבים להודות, אני מבין את זה. אבל כמה פעמים צריך להודות? "כל ימי חיך" (דברים ט"ז, ג) ימי חיך - הימים, "כל ימי חיך - הלילות, ימי חיך" - העולם הזה "כל ימי חיך" - להביא לימות המשיח, וכמעט כל המצוות הם "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים" (דברים שם). ובמיוחד בלילה הזה שכל המרבה לספר בו הרי זה משובת. מה זה נותן? הרי להבדיל אם אדם עשה לך טובה גדולה, אם תתחיל לבוא אליו כל יום כמה פעמים ותאמר לו: "תודה רבה, רציתי להודות לך על הטובה שעשית לי", בפעם הראשונה והשנייה הוא ישמח לשמוע, אבל בפעם השלישית כבר יאמר לך: אדוני, תעזוב אותי, מספיק, תן לי מנוחה... א"כ כמה פעמים אנחנו מודים על יציאת מצרים?! קושיא גדולה.

ההודאה מחזקת את האמונה

ה. אמרתי לו שהוא צודק רק אם אנחנו חושבים שאנחנו מודים לה' כדי להוסיף לו כבוד או שבת, אבל אליבא דאמת "מה יתן לך ומה יוסיף לך" (תהלים ק"ב). מה שווה ההודאה שלנו? הרי זה כמו איזה יתוש קטן שאומר לך "אני משתחוה לך"... תאמר לו: תעזוב אותי. אלא זה לא בשבילו, רק בשבילנו. כי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום (סוכה דף נ"ב ע"א), ואין לו גבול, הוא לא מפסיק ולא מתעייף, והולך ומתגבר בכל יום. וכנגד זה אנחנו צריכים למצוא דבר ש"יודעת היום והשבות אל לבבך" (דברים ד' ל"ט). הרי אם התורה אומרת "יודעת" זאת אומרת שזו ידיעה מוחלטת ומושלמת, ואפילו הכי זה לא מספיק, צריך גם - "והשבות" כדי לדחות את ההתגברות של היצר הרע. ולכן כנגד זה צריכים לחזק את האמונה. והאמונה שלנו כולה היא בנויה על יציאת מצרים, וכמו שכותב האלשיך הקדוש באריכות שעשר המכות כוללים את כל הכוחות שיש בטבע בעולם.

הקב"ה התעלל במצרים או מצרים התעללו בנו?

ו. פרעה חשב שהוא "מסדר" אותנו, ואומר תלכו היום ותבואו מחר, והוא חושב שהוא צוחק עלינו. אבל מה ה' אומר? "למען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים" (שמות ב'). ולכאורה הרי פרעה התעלל בנו, שהיה אומר למשה אני אשלח אתכם, וכאשר היה מגיע הזמן היה אומר לא, תלכו

השנה מתוך העליה בשבת נכנסים לעליה של ליל הסדר

א. ברשות מורי ורבותי קהל קדוש. ברוכים תהיו לה'. ברשות מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי מאיר מאזוז ה' יאריך ימיו בטוב ושנותיו בנעימים לעד, בבריאות ובנחת אמן. קהל קדוש, "את אשר ישנו פה" וכל השומעים ה' עליהם יחיו. השנה יש לנו כמעט פעמיים שבת הגדול. ושבת הגדול השנה מכניס אותנו לפסח ברמה מיוחדת במינה. רבנו האר"י אומר שאין לילה כמו ליל הסדר שבו מקבלים את כל האורות וכל המוחין גדולים וקטנים הכל בבת אחת ברגע כמימריה, ומצד שני כתוב שם שבשבת מגיעים יותר גבוה. אלא שבשבת זה לא בבת אחת, אלא "הולך ומוסיף" - חלק אנחנו מקבלים בליל שבת, וחלק ביום שבת, ובמנחה ב"רעוא דרעוויך" עולים ומתעלים וזה יותר גבוה מפסח. רק המעלה של פסח שהכל בא בפעם אחת. אבל השנה אנחנו עושים את השבת עם כל העליות שהעולמות מתעלים ואנחנו מתעלים לעילא מן כל ברכתא, וכאשר מגיעים לשיא של העליה נכנסים לסדר, ואין חול שמפריד בין יום שבת ליום טוב. מהעליות הגבוהות של השבת אנחנו נכנסים מיד לקדושת יום טוב (ורק עושים הבדלה). ועל כן יש לנו מעלה מיוחדת.

אי אפשר להמתין

ב. אבל מצד שני אם נמתין לכל הדרשות והשיעורים לשבת הבאה, הרי לא יהיה סיפק בידנו ללמד הכל. בפרט שאנחנו דורשים כפי שמרן הרב עובדיה יוסף ע"ה רגיל לכתוב (חזון עובדיה פסח עמ' ל"ב, רנ"ב) שחכמי הספרדים בדרשותיהם הם דורשים הלכה למעשה¹. כי אנחנו רוצים שהציבור ידע "כדת מה לעשות דבר יום ביומו" (ע"פ אסתר א' ט"ו, ושמות ה' י"ג). והשנה עוד יותר.

ענין הגבהת הכוס ב'והיא שעמדה'

ג. כתוב בהגדה כשאומר "והיא שעמדה" יגביה בעל הבית את הכוס השני. וחשבתי מה הסיבה שצריך להגביה את הכוס השני ב'והיא שעמדה', נכון הוא רק מרים אבל זה מראה שיש קשר, על פי מה שרבנו חיים פלאגי ע"ה (נדמה לי) אומר על "והיא שעמדה" - 'היא' גמטריא שש עשרה², וזה רומז על מה שכתוב שהקב"ה היכה את המצרים במצרים בחרב של 16 פיפיות. ועל זה אומרים "והיא שעמדה" והכוונה לאותה החרב. ולמה מרימים את הכוס? כי הרי את הכוס הזאת ממלא אותה רק בעל הבית כדי שלא ישפך. ומהכוס הזאת שופכים כשאומרים דם צפרדע וכו'. וכמה פעמים שופכים? שש עשרה פעם - עשר

1. האשכנזים דורשים בפלפול, ומי שיראה את דרשות שבת הגדול של נודע ביהודה ואחרים, יראה איך הם מלאים בפלפולים גאונים.
2. יש גורסים "היא" שעמדה, ואנחנו רגילים לומר "והיא" שעמדה, אבל בכל אופן הוא"ו זה וא"ו החיבור ונשאר "היא".

המחיה. ובאמת ככה אנחנו עושים במלונות או בצבא, שאי אפשר שניתן לחם בשבת הזאת כי אי אפשר לעמוד ולפקח על זה, כי מדובר בכמויות. ולכן אומרים להם שיעשו הכל כשר ויתנו מצות, ואמרתם להם שיעשו שלושה סוגים, יעשו מבושלות (הסברתי להם איך לעשות) ומטוגגות וגם מצה עשירה - והבוחר יבחר, יש אדם שרוצה כך ויש שרוצה אחרת.

דרך אחרת לעשיית הסעודות בשבת

ח. אבל בקהילות שלנו לא ישמעו לנו לאכול מצה בערב פסח, לא מבושלת ולא מטוגגת. יש שלא היו אוכלים מצות מר"ח⁵, ואם נאמר להם שיאכלו מצות זו בעיה, לכן חשבתי שיעשו סדר אחר⁶. כמובן שיבשלו את הכל בכלים כשרים, וכלי החמץ יהיו במקום כלי החמץ - במחסנים או בארון סגור, וגם הכלים וגם האוכל יהיה כשר, אבל יאכלו פיתות. ואיך יעשו? יבשלו ויאכלו הכל כשר. ויניחו על השלחן כלים חד פעמי וניילון חד פעמי, ויביאו קערות חד פעמי חדשים, וימזגו את האוכל במטבח מהכלי הכשר למגש או לקערה, ויביאו אותו לשלחן של האכילה, ומשם יקח כל אחד לצלחתו. **ובליל שבת** יאכלו פיתות כי הן לא מתפוררות כמו החלה אלא הן נוחות, לא מתפרצות או מתפוררות, ויאכלו מה שהם רוצים לאכול, ויברכו ברכת המזון ויאספו את הכל עם הניילון - "על כרעיו ועל קרבו" (שמות י"ב ט') וישפכו אותו באשפה. וכמובן שישמרו את הפיתות הנותרות למחר בבוקר בשקיות סגורות.

סעודת הבוקר וסעודה שלישית

ט. **ובבוקר** כבר נתפשט המנהג שבשבת כזו מתפללים כולם בהנץ, ובאים מוקדם ועושים קידוש. ובדרך כלל ברוב המשפחות מבשלים דגים ועושים חמין, ואני 5. אני שמעתי מתלמידי חכמים שאמרו שבתנוס לא היו אוכלים כבר מפורים. אולי מחמת שלוששים יום קודם פסח שואלין ודורשים בהלכות הפסח. ואולי רק כמה משפחות נהגו ככה. ואנחנו המרוקאים ברור שלא אוכלים מראש חודש, וזו עובדה קיימת. (היינו ילדים והיו מגיעים המצות והיינו רוצים לטעום, ילד שרואה מצה רוצה לאכול. והיו אומרים לנו "יכול מראש חודש"?! לא יכולים. אף אחד לא נגוע בזה). וראיתי גם אצל הטריפוליטאים שלא היו אוכלים מראש חודש. (היה איזה עובדה בזה).

6. ועשיתי את הסדר הזה כאשר הייתי רב במושב מגדים, וזה היה באותה שנה של מלחמת כיפור, וזה היה עשרים שנה שלא היה ליל הסדר במוצאי שבת. וכאשר הגיע הפסח הזה אנשים היו תמהים איך לעשות, ולכן כתבתי באותו הזמן איך לעשות.

רק הגברים, תלכו בלי צאן וכו'. א"כ הוא זה שהתעלל בנו? אלא האמת הייתה שה' רצה להשאיר אותנו עד שנראה את כל העשר מכות כדי שנדע שמלכותו בכל משלה, ואין דבר מבלעדי מלכותו. אלא שמי הוא זה שיכול לסבול עשר מכות? כמה שפרעה שהיה קשה הוא לא יכול לסבול כאלה מכות. מה עשה הקב"ה? נתן לו הרגשה כאילו הוא מתעלל בנו, וכאשר אדם מתעלל בשונאו הוא לא מתעייף, ואפילו אם הוא בעצמו סובל הוא מוכן להמשיך, כמו אותו אחד שאמר שיקחו לו עין רק בשביל שיקחו לשני לא אליכם שתי עינים³. וזה מה שהיה עם פרעה, הוא חשב שהוא מתעלל בנו, ולא ידע שהוא היה כלי שעל ידו הקב"ה השלים לנו את אמונתנו. ישתבח שמו לעד. מי יעמוד בסוד ה' יתברך.

מה יאכל בערב פסח שחל בשבת?

ז. ברשות מרן ראש הישיבה. ודאי מרן יאמר את ההלכות, נאמר רק הצעה פשוטה. רבנו עובדיה כתב בחזון עובדיה (עמי רס"ב) מה הסדר של השבת הזאת. ועושה דרך שלא לאכול לחם ולא יהיה חמץ בכלל. אלא הכל יהיה כשר ויאכלו מצות. ואיך יאכלו מצות, הרי כתוב ברמב"ם (פ"ו מהלכות חמץ ומצה ה"ב) שמי שאוכל מצות בערב פסח מכין אותו מכת מרדות⁴? לכן כתב שיבשלו את המצות במרק או שיתגנו אותם, ואז מותר לאכול אותם ביום י"ד. **ובליל שבת** הוא מעלה משותר גם בלי בישול. כי יש שלוש דעות מאימתי מתחיל ערב פסח לעניין איסור אכילת מצה. יש ראשונים שאמרו שכבר מהשקיעה של ליל ארבעה עשר אסור לאכול מצות, ויש אומרים שהאיסור מתחיל מזמן איסור חמץ, דהיינו משעה חמישית. ויש דעה שלישית שאומרת שמתחיל מבוקר יום י"ד. והרב אומר שבלילה לפי רוב הפוסקים מותר, ולכן יאכלו מצות רגילות, ויברכו המוציא וברכת המזון, כי זה כמו פסח שאין דבר אחר לאכול, **ובבוקר** יאכלו מהמצות המבושלות או המטוגגות. **ובמנחה** אם רוצה יאכל מצה עשירה ויש מחלוקת מה יברכו עליה, ואמר זה ספק ברכות להקל ויברכו מזונות ועל

3. והמסילת ישרים אומר (פרק י"א) שהנקמה מתוקה יותר מדבש. כאשר בא לאדם היצר הזה, אם הוא לא גובר עליו, זה בא לו במתיקות. ולכן הוא עושה את זה ברצון ומוכן לסבול על זה. 4. ונוסף שם ברמב"ם "עד שתצא נפשו", ולכאורה זה תמוה, כי ככה עושים בעשה שיקיים עד שתצא נפשו. אומרים לו תעשה, תעשה, ומלקים על זה. אבל אם זה כבר עבר, לא מלקים על עבירה דרבנן עד שתצא נפשו. **ובאמת ראיתי ברמב"ם מהדורת פרנקל שאומר שבכתב יד אין את הסיום הזה: "עד שתצא נפשו".** וזה דבר נכון והגון. על כל פנים איסור יש.

הנהגת התורה

מצוות ציצית בשלמותה

הנאמן רבי שמואל גדל שליט"א

בשנים האחרונות נמצא שישי הלחן בשם פרפרודה, וזה נראה שממנו יצרו את התכלת. לי אין ספק שהיה זהו רצונו, זה החלחון שממנו יצרו את התכלת, זה שישמו פרפרודה. כל אדם בר דעת שרואה את העובדות, ידע לקרוא את המפה, לא יסיל ספק בזה.

עריין מהתקן? תעלה אצל קדי סאן סמארט טלפון

0799-1000-65

בשורה טובה לשוחרי התורה!

יצא לאור הגדה של פסח
כולל שיר השירים עם תרגום
עם פירוש למרן ראב"ד גירבא ואגפיה
הרה"ג רבי רחמים חי הויטה הכהן צוק"ל
עם הגהות של תלמידו רב נתיבות הרה"ג רבי רפאל כציר צבאן צוק"ל
במהדורה חדשה ומתוקנת עם הוספות רבות.

50 ש"ח

להזמנה:

ישיבת חכמת רחמים 08-6727523

קריית נת: חנות תשימי קדושה הרב בצלאל כהן ליד ת. מרכזית.
בני ברק: חנות ספרים של ישיבת כסא רחמים עוזיאל 26.
נתיבות והסביבה: חנות ספרים ר' יהודה חדר רח' ר' עקיבא 5
באר שבע אצל טובי בן ציון: 0504277718 | אשקלון הרב שלומיאל: כהן 0548479472
שאר חלקי הארץ: 0504174471

ראה זה חדש

למען ידעו דורותיכם חלק ג'

מנהגי ג'רבא וגאבס ודרום תוניסיה
לשבת 'אברהם זקן'.
תולדות רבותינו שבדרום, הדג
מגאבס, יום העיון, ועוד.

למען ידעו
דורותיכם

ספר יצא בהוצאת ישיבת חכמת רחמים

מחבר: הרב יצחק זקן (תלמידי חכמים)
עורך: הרב יצחק זקן (תלמידי חכמים)

ניתן להשיג:
בישיבת כסא רחמים
03-6714821

בנתיבות:
055-6879513

"זיין ישמח לבב אנוש"

אמרת ששבוקר יאכלו את הדגים עם הפיתות והדגים (בעיקר אם הם קצת חריפים, הם מבערים את הפיתות... ולא ישאר מהם לא שריד ולא פליט. ידוע שהדג הוא האויב של הלחם...) ויאכלו את הפיתות וישבעו, ויגמרו ויזרקו אם נשאר מעט מהפיתה. האכילה זה הביעור הכי טוב, כמו שכתוב: "כאשר יבער הגלל עד תומו" (מלכים-א' י"ד, ו). והגמרא (ב"ק דף ג' ע"א) אומרת שכוונת הפסוק על השן, כי זה מבער את הכל. ואם בכל זאת נשאר, כתוב במשנה ברורה (ס' תמ"ה סק"ה) שישליך בבית הכסא, ואפילו שבבית הכסא שלהם היה נשאר שם החמץ, זה מועיל, ואם כן כל שכן בבית הכיסא שלנו. ואולי יניח על זה איזה נייר או טישו וישליך. ומרן שליט"א אומר שעדיף לזרוק באמבטיה רק שיחכה ויראה שלא נשאר כלום. אבל יותר טוב שמראש לא יביאו הרבה. ואת החמץ שיש בו ביצים בשר ותפוחי אדמה יאכלו בסעודה שלישית לפני שעה עשירית. יעשו מנחה קצת מוקדמת, ויאכלו בלי פת כי לא צריך פת, ואם בכל זאת ירצה שיהיה קיום סעודה יתה רביעית יין⁷, ובשביל שישבע יש את הביצים והבשר ותפוחי האדמה שיש בהם כדי שביעה. ואם אדם יהיה רעב אחר כך כתוב (ס' תע"א ס"א) שיכול לאכול פרי, רק שלא ירבה. וככה נמצא שאוכלים לחם כרגיל ולא מצה, ואין שום חשש, וזו דרך פשוטה ביותר. והבוחר יבחר.

מצה מבושלת ומטוגנת

י. ומי שרוצה לעשות במצה מבושלת, מרן הרב ע"ה התיר כי המצה יש לה טעם אחר, כיון שמבשל אותה. וכיצד יבשל אותה? הרב אומר עצה נכונה, ישים בסיר של מרק אחר שהסירו אותו מעל האש (כי אם ישימו בו כשהוא על האש המצות יתפוררו מהרתיחה, כי המצות הם לא חזקות) כשעדיין היד סולדת בו וזה כלי ראשון. וישימו מצות כמה שהם צריכים, ויניחו אותם עד שיתקרר קצת, ויכולים לעשות בהם לחם משנה והכל. או שיטגנו אותם בשמן, שגם הטיגון משנה את הטעם, וודאי שגם זו דרך טובה ללא ספק.

מצה עשירה

יא. ולגבי המצה העשירה יש שני סוגים, יש מצה עשירה שהיום רגילים לקרוא להם "פפושדו" שהרב היה נותן להם הכשר, אבל הם מזונות מתוקים וזה לא מתאים עם אוכל. ויש מצה עשירה אחרת, המפעלים הגדולים של המצות נמצאים היום בירושלים, והם עושים שם מצה עשירה שנראית כמו מצה רגילה⁸. ואלה המצות יכול לאכול אותם בסעודה שלישית, רק שהוא נכנס למחלוקת מה יברך. אבל אם אפשר שיאכל רק פירות ורביעית יין, לפי עניות דעתי זה פשוט יותר, ובמיוחד שלא כל אחד מכניס מצה כזאת לבית, כי יש אנשים שאוכלים בפסח רק מצה שמורה או דברים כאלה. וא"כ בשביל מה להיכנס לכל השאלות.

7. הרי לגבי דין "אין קידוש אלא במקום סעודה", בשעת הדחק שתיית רביעית מועילה להיחשב במקום סעודה (ס' רע"ג ס"ה), וא"כ גם כאן זה יועיל שיחשב כסעודה.
8. האמת שמתחילה לא ידעתי שהם עושים מצה עשירה, וזה נודע לי רק באקראי כי הם לא סיפרו לי. יום אחד באתי בהפתעה (אני רגיל לבקר כדי לבדוק, וברוך ה' הם עובדים כמו שצריך, אבל הוספנו להם עוד הידורים שיש בהם טעם וריח בהלכה והם לא חומרות בעלמא). וראיתי שהם מכינים מצות, שאלתי אותם: האם זו מצה שמורה או רגילה? (היו נראים כמו מצות רגילות). אמרו לי שזה מצה עשירה, והתפלאתי, האם ככה עושים מצה עשירה?! שאלתי אותם: ומה אתם שמים במקום מים? אמרו לי: מיץ תפוחים. ובאמת זה היה דבר נורא. אמרתי להם: הרי אתם עושים אותם כמו מצות רגילות, ואנשים יטעו ויאכלו אותם בליל הסדר?! אמרו לי: אבל כתוב על זה "מצה עשירה". אמרתי להם: אבל רובא דעלמא לא יודעים מה זה מצה עשירה, הם חושבים שיש מצה רגילה, ויש מצה שמורה, ויש מצה "לעילא ולעילא מן כל ברכתא" וזו מצה עשירה. אולי יש לה שמירה מיוחדת עם שומרים... [כאן הוסיף מרן רבנו ראש הישיבה שליט"א: שהם חושבים שזו סגולה לעושר... ואמר מרן הראש"ל שליט"א: שמצה זו אכן עושר לבעל הבית כי אז יקנו הרבה...]. וכאשר התחלתי להתעניין, לא קיבלתי תשובות שמניחות את הדעת שאין מים במיץ התפוחים, ויש עוד כמה חששות. וגם מרן החיד"א כתוב שנהגו לעשות מצה עשירה רק עם יין. לא עם מיץ תפוחים ולא מיץ אחר. וגם רבי עמרם אבורביע בספר נתיבי עם כתוב ככה, ועוד פוסקים. א"כ בשביל מה לנו לעשות כך? לכן נתתי להם הוראה לא לעשות עם מיץ תפוחים, אלא רק עם יין ודוקא יין טהור וכי'. וגם אמרתי להם שיעשו אותם קטנים. אני רציני שיעשו אותם ממש קטנים, אבל הם התעקשו, והיה משא ומתן ארוך ולבסוף עשינו גודל של חצי מצה. וגם קוראים להם: "מציות" ולא מצות, כדי לעשות שינוי בשם ובמראה. שכאשר רואים שהם קטנים, ורואים שנקראים מציות, שמים לב. ואמנם כתוב עליהם במפורש שלא יוצאים בהם ידי חובה, אבל בדרך כלל אדם לא הולך לקרוא את האותיות הקטנות. אלא הוא רואה שזה מצות והוא אוכל, אבל כאשר יש שינוי בשם, זה מעורר אותו והוא שואל למה זה נקרא כך. וכמו שעושים שאלות בליל הסדר כדי שישאלו התינוקות... וככה עשינו כמה דברים.

קמחא דפסחא

במוסדות "חכמת רחמים"

למשפחות מעוטי יכולת אברכים ובני תורה אמיתיים

פלכותכם!

כל דכפין

ייתי ויכול

לתרומת סל מזון מורחב

360

"זיין ישמח לבב אנוש"

לתרומת ארגז יין למשפחה

180

"אין שמחה אלא בבשר ויין"

לתרומת קרטון עופות למשפחה

250

אננה
אנטי
24 שעות
כב קווי

לתרומות חייגו (או שלחו הודעה): 08-6727523

באתר החדש: <https://www.1000.org.il/kdp>

לתרומות בבנק הדואר: ח.נ. 7761990
ע"ש חכמת רחמים וכן בעמדות "נדרים פלוס"

"והמופתים - זה הדם" באיזה דם מדובר?

יב. ברשות הרב שיחיה ויארין ימים, אני אומר לכם חידוש שעלה לי פעם. כתוב: "והמופתים - זה הדם". פעם כשהייתי קצת מעיין וכתבתי פירושים, אמרתי, "המופתים" זה הדם, הרי הדם זה אחד מעשרת המכות, ולמה צריך בשבילו פסוק אחר הרי זה כתוב במפורש? וחשבתי ש"המופתים זה הדם" אין הכוונה על המכות, אלא שכאשר משה אמר לה: "הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה" (שמות ו' ט"ב)? אמר לו הקב"ה אם הם לא יאמינו לך "ולקחת ממימי היאור ושמת היבשה, והיו המים אשר תקח מן היאור והיו לדם ביבשת" (שם ד' ט'), וזו לא מכה אלא זה אות ומופת. ואחרי שכתבתי את זה אמרתי זה פירוש שצריך להיות כתוב, וזה מתאים לגאון מוילנא ע"ה כי ככה נראה לפי הסגנון. ובאותו שבוע (או שבוע קודם) קיבלתי (מהוצאה ששכחתי את שמה) ספר הגדה של הגאון מוילנא, ואמרתי שזו הזדמנות לבדוק, ובדקתי ומצאתי שאכן הוא אמר כך. ואחר כך מצאתי ככה בעוד ספר.

האבן הזאת? אמר להם: באבן הזאת אתה יכול להבחין בתרכובת של המים, כי במים יש מימן וחמצן וכל מיני יסודות, ובה אתם יכולים להבחין בהם. ולאט לאט ראו שמדבר אתם חכם גדול, ומיד החליטו שזה דברים צודקים והפכו להיות מעריצים של הגאון. וזלזלו באותו מדען יהודי.

קריעת ים סוף ואתה הרם את מטך ונטה את ירך השניה

יד. הוא ראה ככה, התחרט אמר: הרי אני שלחתי אותם אליו, ועכשיו זה נהיה לי לרועץ?! מה עשה הרשע הזה? הלך והתחיל למצוא במוחו המעוות דבר נגד התורה. והתחיל לפרסם שהנס של קריעת ים סוף הוא לא נכון, וזה לא נס, כי המטה של משה היה מאבן סנפיריגון (שמות רבה פרשה ח' פ'סקא ג'), והוא היכה בו את המים ונחלקו המים, והראיה שהגר"א אמר שהסנפיריגון מחלק את המים. (ובאמת הגר"א לא אמר שזה מחלק, אלא רק אמר שמזה נבין איך

זו אבן סנפיריגון

יג. והרווחתי בזה דבר נפלא על פי מעשה שהיה שכתבו הבנים של הגר"א. בזמן הגר"א היו ברוסיה שתי ערים גדולות, העיר הגדולה ביותר זו מוסקבה, והשניה לה זה סנט פטרבורג. היא השניה בגודלה אבל היא החשובה בבחינת מדענים ומלומדים וכדומה. ושם יש מוזיאון שקיים מאות שנים ויש לו שם בעולם. ובימיו של הגאון, המושל שהיה שם החליט לשנות ולחדש את פניו של המוזיאון, לעשות מבנה ולעשות מדפים יפים, והיו בודקים כל דבר ורושמים. והנה הם מוצאים איזו אבן אחת, ניקו אותה וראו שהיא מאד יפה - ממש יהלום מיוחד. אבל לא ידעו מה היא, יש סוגים ויש שמות, והוא לא היה כתוב אצלם. וקראו למדענים שלהם שחוקרים את הדברים האלה - "ואין פותר אותם לפרעה" (בראשית מ"א, ח'). אף אחד לא יודע. אמרו נלך לגרמניה לשאול אותם, הלכו לגרמניה ושאלו אותם כי היו שם מדענים מפורסמים. וישבו לבדוק, והיה ביניהם יהודי אחד שהשם שלו משה מנדלסון⁹, והוא היה מדען והלך עם הגויים האלה, וגם הוא היה בודק את האבן הזאת. ואמרו לו חבריו: הרי אתה יהודי, ותמיד אתם אומרים שאתם חכמים, תפתור את הבעיה שלנו¹⁰. אמר להם: אני לא יודע. שאלו אותו: האם אתה יודע מישהו שיכול לעזור? אמר להם: יש אדם אחד שיכול לפתור את זה, והוא הגאון מוילנא, תלכו אליו, ואני חושב שהוא ידע. ומרוב שרצו לפתור את הבעיה הלכו לגאון מוילנא, וחשבו שמדובר באיזה מדען, והנה ראו שמדובר בחכם שיושב ולומד תורה. והוא בדק את זה ואמר להם שזו אבן סנפיריגון¹¹. אמרו לו: מה כוחה של

9. הוא היה בזמן הגר"א והיה ה"משכיל" הראשון, וממנו קמו ה"משכילים" וכל הצרות שהביאו, ומהם צמחו הרפורמים.
10. תמיד היהודים האלה חושבים שאם הם יתנהגו כמו הגויים יאהבו אותם, אבל תמיד יהודי נשאר יהודי.

11. במקום אחר (בספר ברכת אליהו - שמות פרשת כי תשא מאמר י"ד) כתבתי שבאבן סנפיריגון ישנם שני סוגים, יש סנפיריגון תחת כסא הכבוד של הקב"ה, כמו שכתוב בתרגום יהונתן בן עוזיאל, על הפסוק: "שני לחות העדות" (שמות ל"א ח') - "לוחי דאבן ספיריגון מכורסי יקרא". ומאידך יש סנפיריגון גשמי, שרש"י אמר על הפסוק "פסל לך" (שם ל"ד א') שהראה הקב"ה למשה מחצב של סנפיריגון בתוך האלו, ואמר לו מזה תפסול, והפסולת תהיה לך, ומזה התעשר משה ע"ה. והסברתי שם, שיש דבר רוחני בתוך גשמי כמו הנשמה בתוך הגוף, וכאשר משה שיבר את הלוחות, הגשמי נשבר אבל הרוחני פרח באויר כמו אותיות של ספר תורה. וזה מה שכתוב: "וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת" (שם), ולא אמר "כדברים", כי זה אותם דברים ממש, הם נמצאים ולא הלכו. אבל בלוחות אמר "לוחות אבנים כראשונים" (שם) כי הראשונים נשברו ועכשיו יעשה חדש.

בסיעתא דשמיא מניא מלא ברכות

נשגור

למאות הלומדים בשיטת "סימנא"
לרגל מבחנכם ברבנות הראשית
בהצלחה מרובה!

יהי רצון שתמשיכו לעשות חיל
בלימוד ובידיעת ההלכה על בוריה
ובכל אשר תפנו תשכילו ותצליחו

אכ"ר

בברכת התורה
הנהלת המכון

לפרטים והרשמה
03-555-9882

מכון
סימנא
הדרך שלך להצלחה

"כל דכפין ייתי ויכול"

השטים האלה יש תירוצים מפורשים¹².

טו. יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שהקב"ה יראה לנו נסים ונפלאות וישלח לנו את משיח צדקנו, בחיי מרן שליט"א ובחיי כל הקהל וכל השומעים. אני מתנצל ומבקש סליחה שאני צריך לצאת, כי יש לי ענייני הכשרות שעומדים ורובצים עלי.

יב. כמו שהיה עם האבן עזרא שהיה משיב לקראים מתוך הפסוקים, והיה מוכיח להם דברים כדרבנות. וגם בעניין קריעת ים סוף כתב האבן עזרא (שמות י"ד, כ"ז) על קראי אחד: "חיוי הכילבי ישתחקו עצמותיו בקבר", ככה נתן לו "ברכה" שמתאימה לו... ומה אמר הקראי הזה? שיש כמה פעמים שפל והים חוזר לאחור, ומשה היה בקי בסוד הזה, והביא את ישראל בזמן כזה ולא היה שום נס. והאבן עזרא ענה לו שם במלים קצרות. [ע"ש שהשיבו:] אם משה יכול לעשות עם פרעה ויכוח שנה שלמה, ולתת לו מכת דם ומכת צפרדע וכו', ולתכנן שבזמן פלוני יצאו ממזרים כדי שיגיעו לזמן השפל של הים, הרי זה נס יותר גדול מקריעת ים סוף... להביא ששים ריבוא וכל העם ולהגיע בדיקת בנייה והצבת ולעבור, זה יותר מקריעת ים סוף. החכמים שלנו ידעו לענות בנחת. אמנם האבן עזרא היה כותב בחריפות, כי היו כאלה שמרשיעים בכוונה.

ג. מי ששכח ביו"ט והתפלל שמונה עשרה כתפלה של חול, אלא שאמר בעבודה יעלה ויבוא וכו' את יום טוב מקרא קודש וכו', יצא³. ודוקא בשחרית ומנחה, אבל במוסף של שבת חוה"מ אם טעה ואמר מוסף של שבת והוסיף יעלה ויבא בעבודה לא יצא, שהרי לא הזכיר קרבנות מוסף החג כלל.

ג. אם חל יום טוב בשבת, וטעה ולא חתם בשבת, אלא אמר מקדש ישראל והזמנים, עיין לעיל (פרק כ"ב סעיף ג).

ד. בעת פתיחת ההיכל הוצאת ספר תורה ביום טוב הנכון שלא לומר י"ג מדות⁴, אלא אומרים בריך שמיא, והתפלה שתקן רבנו האר"י, והתפלה להוצאת ס"ת לחג הפסח⁵. והנכון לומר מתחילה התפלה להוצאת ס"ת (שמקורה מחמדת ימים), ואח"כ רבוננו של עולם מלא כל משאלות לבנו לטובה וכו' (שתיקן האר"י ז"ל), ואח"כ בריך שמיא וכו', משום מעלין בקדש ואין מורדיין (ברכות דף כ"ח ע"א). ויש נוהגים להיפך, ונהרא נהרא ופשטיה.

ה. ביום טוב הראשון של פסח לפני מוסף אומרים תיקון הטל⁶, והנכון כמנהג

ומדברי רבנו יצחק בן גיאת. וסיים הב"ח דמ"מ מנהג מר אביו היה לכפול עד סוף ההלל, דאפילו אם נאמר שאין בזה צורך מ"מ אין זה גורע. ע"ש. וכ"כ בשו"ת רב פעלים ח"ד (סי' ט"ו). ובשו"ת יביע אומר ח"ו (א"ח סימן ה' אות א') העיר שכן מפורש בשער הכוונות (דף ק"ג ע"ד) שצריך לכפול כל הפסוקים ב' פעמים מפסוק אודך כי עניתני עד סוף ההלל שהוא פסוק הודו לה' כי טוב. ע"ש. וכפי שראיתי בביקורי רובע הקטן בגר"א (במג הסוכות תשכ"ו) לא נהגו שם לכפול פסוקי אודך כי עניתני וגו' וברוך הבא בשם ה' וגו'. [א"ה, ראיתי שגם הלובים נוהגים כן, כי ממקור אחד ילכו. אולם במושב ברכיה שהם מהרובע הגדול נוהגים (עכ"פ כיום) לכפול עד הסוף. **ויזאל כהן ס"ט**]. וכתבתי אז למהר"ג זצ"ל שאולי הם ממקום שנהגו לפשוט כמובא במשנה סוכה (פרק ג' משנה י"א). ועיין להרע"ב שם. ואחר שנים ראיתי להרב ויען עמוס (ח"ב מע' הה"א אות א') (ברובע הקטן בגר"א) שאין כופלים באמירת ההלל אלא ב' פסוקים אנה ה' הושיעה נא אנה ה' הצליחה נא. וכתב שהוא כמנהגו של רבי המובא בגמ' (סוכה דף ל"ט ע"א). ע"ש. ואע"פ שפירש"י שם "מאנא והלאה" ומשמע שכופלים גם הפסוקים ברוך הבא בשם ה' וגו' א"ה ויאר לנו וגו' ואילך כנדפס במחזורים, מ"מ כבר הבאנו דברי הרב יוסף אומץ שהן הרב מנהג ירושלים שאין כופלים אלא עד הצליחה נא, ושכן נראה מספר המנהגי ומדברי מהר"י בן גיאת. ע"ש. ועכ"פ המנהג פשוט בתונס ובארץ ישראל כיום לכפול הכל מאודך כי עניתני וגו' כדברי שער הכוונות, ואין להביא ראיה מסידורי "אור ודרך" שלא כתבו בפירוש לכלפם, שאפשר שסמכו על המנהג הפשוט כיום בא"י לכפול כולם.

ג. כן יש ללמוד זה ממ"ש בסי' רס"ח (ס"ד) לענין שבת, וכמ"ש לעיל (פרק כ"ב סעיף ה'), וכ"כ הכה"ח (סי' תפ"ז אות ו').

4. כמו שכתב בספר מעשה נסים כדורי (סוף עמוד קלג) בשם חמדת ישראל למהרש"ו. ועוד. וכן נהג אמה"ה. וכן העלה בשו"ת יצחק ירנן ח"ב (סי' כ"ט). וכן הסכים בס' חזון עובדיה (עמוד רמו). ע"ש ב'.

5. ואע"פ שמקורה מספר חמדת ימים, אין בזה בית מיוחד מכמה טעמים, וכמ"ש באורך בחלק השו"ת (סימן נ"א). וראיתי לנכון לצרף כאן כמה הערות בנוסח תפלה זו: מה שאומרים שם ומלא ידינו מברכותיך וכו' כמו שנתת לאברהם אבינו. היינו כמ"ש (בראשית י"ד כ"ג) ולא תאמר אני העשרתי את אברם. ע"ש בפירש"י. ומ"ש בהמשך התפלה שם: ושאלה אשה וכו' וכלי זהב ושמלות ונצלתם וכו'. הוא ט"ס, וצ"ל וכלי זהב ושמלות "ושמתם על בניכם ועל בנותיכם" ונצלתם את מצרים. וכן בהמשך התפלה שם: ויתן ה' וגו' ורעים במצרים פראעה וגו'. כצ"ל (הרי"ם ב"כ).

6. עיין כף החיים (סי' קי"ד אות י"ד).

המים מורכבים). וספרו זה את זה להגר"א, ואמר להם הגאון, השוטה הזה לא יודע פסוק מפורש בתורה - **"ואתה הרם את מטך ונטה את ירך על הים ובקעהו"** (שמות י"ד, ט"ז), והכוונה "הרם את מטך" ואל תכה בו, שיראו שאתה לא מכה בו, ונטה את ירך" **השניה** על הים ובקעהו. ואמנם כתוב בחז"ל (יבמות דף ע"ז ע"א) שאם חכם ראה מעשה ואחר כך אמר דבר, אין שומעים לדבריו. אבל באמת כאשר ראיתי את זה, נזכרתי שהאלשיך כבר כתב את זה. והאלשיך היה למעלה ממאתים שנה לפני הגאון מוילנא, ולא היה לו את המעשה הזה, והוא לא אמר את זה מתוך מעשה, אלא ככה הוא מפרש את התורה. והאר"י ז"ל העיד עליו שהפירוש שלו הוא אחד מהשבעים פנים של התורה. והוא אמר את הפירוש הזה, כי הפסוק כתב: **"ונטה את ירך על הים"**, ואם נגיד שזו אותה יד היה צריך לכתוב - **"הרם את מטך ונטהו על הים"**, אלא ודאי ש"הרם את מטך" כדי שכל העולם יראו שאתה לא מכה בים עם המטה, כדי שלא יתלו בזה את הנס. הקב"ה ישתבח שמו קורא הדורות מראש ידע שיבואו האנשים האלה וימציאו המצאה כזאת. ומי יודע אולי לכל הקושיות של

א. שחרית של יום טוב מתפללים בשמחה ובניגון. וקודם ברוך שאמר אומרים כל המזמורים הנאמרים בשבת. והמנהג לומר המזמור של פסח (תהלים ק"ז) אחר מזמור "יושב בסתר עליון"¹. ואחר החזרה של שחרית גומרים את ההלל ומברכים עליו "אשר קדשנו במצוותיו וצונו לגמור את ההלל"².

1. כה"ח (סי' תפ"ח אות ג') בשם שלחן גבוה ויפה ללב. ובדברי הגאונים והראשונים לא מצאתי שהזכירו אמירת מזמורי תהלים. ועיין באבודרהם בתפלות החגים ור"ה ויה"כ שהזכיר לומר מזמורים בשחרית של ימים טובים, אבל שונים משלנו, שבכל החגים הביא רק מזמור מ"ב (ולפני ערבית לא הזכיר מזמורים כלל). ע"ש. ולעיל (פרק כ"ב סעיף ב' בהערה) הבאתי מקור אמירת מזמור של פסח דידן מספר צרור המור לר' אברהם סבע. מיהו קשה לי על מה שמוסיפים המזמור של חג בין "יושב בסתר" (תהלים צ"א) ובין מזמור שירי לה' שיר חדש (תהלים צ"ח), ומה מקומו שם? ואכן שמת' לב שכל המזמורים שאומרים בשבת ויו"ט הם השמים מספרים וגו' עד כי לעולם חסדו, הם על סדר התהלים (י"ט, ל"ג, ל"ד, צ', צ"א, צ"ב, צ"ג, קכ"א, קכ"ב, קכ"ג, קכ"ד, קכ"ה, קכ"ו, קכ"ז, קכ"ח). וכן המזמורים הרבים שמוסיפים ביום הכפורים לפני ברוך שאמר, כלם על סדר התהלים (דוק ותשכח). ומזמור של יו"ט נכנס באמצע בין מזמור צ"א לצ"ח, ולכאורה אין ליומם מקומו שם. לכן לבי אומר לי, שפעם היו אומרים בשבת אחרי יושב בסתר מזמור שיר ליום השבת וה' מלך (מזמורים צ"ב-צ"ג), שמקומם באמת שם על סדר התהלים, ואח"כ העבירו אותם אחר ברוך שאמר, וכשתיקנו מזמורים ליו"ט בדורות האחרונים, הכניסו אותם במקום שהיו אומרים מזמור שיר ליום השבת. ונ"ל שהיא השערה נכונה, וברוך היודע.

2. ש"ע (סי' תפ"ח ס"א). ועיין בחזון עובדיה (הלכות תפלת יו"ט של פסח סעיף א') פרטי דיני הפסח בהלל. ולענין השוכח לברך ברכה ראשונה על ההלל, ראיתי להגר"ח פלאגי בספר כף החיים (סי' ח"א אות מ"ד) שכתב שכל זמן שאמר יהללך יברך. ונראה שהוא ט"ס, וצריך לומר כל זמן שלא הגיע ליהללך יברך, כדמוכח בספרו מועד לכל חי (סי' ל"א אות ע"ד). ע"ש. וע"ע בשו"ת יביע אומר ח"ח (חא"ח סי' ט' סוף אות א'), ע"ש.

לענין עניית הצבור בהודו לה' וגו', מנהג תונס היה לענות תמיד: "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו". ואבא מארי הגאון זצ"ל ביטל מנהג זה בבית הכנסת שלו, והנהיג לחזור אחר הש"ץ פסוקי יאמר נא וגו' יאמרו נא וגו' יאמרו נא וגו', וטעמו שא"כ נמצא מדלגים הקהל בהלל וברכתם **לגמור** לבטלה (ואין לומר דיוצאים בשמיעה מהש"ץ, דהוי חציו בשמיעה וחציו באמירה דלא מהני). והראשונים שנהגו לענות הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, לפי שהיו אומרים עם הש"ץ פסוקי יאמר נא וגו' בלחש. עכ"ל. ומצאתי כדבריו בס' חמדת ימים (הלכות חג הסוכות פרק חמישי). ע"ש. אמנם מנהג לקהל יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו, והם עונים אחריה הלכ"ט כי לעולם חסדו, וכמו שהיו נוהגים בימי התלמוד לענות בהלל קכ"ג פעמים הללויה, ולא חשו לחטים ושעורים (עיין להרמב"ם פ"ג מהלכות חנוכה הלכה י"ב). והכא נמי דכותה.

ולענין הפסוקים שנהגו לכפול בסוף ההלל, הנה מרן (סי' תכ"ב סעיף ג') כתב שכל מקום לפי מנהגו. ועיין להרב בן איש חי (שי"ב פרשת ויקרא אות ט"ז) בשם שו"ת יוסף אומץ (סוסי' כ') דמנהג ירושלים ודבריו שאין כופלים אלא עד הצליחה נא, ושכן נראה מספר המנהגי

אי התאוננה?

תשובה ניתן לענות בקו
בית נאמן 079-9270505
שלוחה 22. נא לשלוח
התשובות עד יום ראשון
בערב
בין הפותרים נכונה
יוגורל פרס (חובה לציין
שם וכתובת בצורה ברורה)

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א
לע"נ גאלה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

עורך: הרב ג'ר
שמואל עיראן שליט"א

גליון
207

לחנן תספר

הגוי שמח מאד, ובחג התחיל לקרר חטים ושלעורים כמות נפשו

לו את הפתחת, הגוי שמח מאד, ובחג התחיל לקרר חטים ושלעורים כמות נפשו. אז באו לרב ואמרו לו: הגוי מוכר לך את כל הסחורה, אמר הרב: אחרי פסח אטפל בזה. הוא ידע כמה היה לו בחנות, אז אחרי פסח תבע אותו לבית המשפט, אמר הגוי: מה הרב רוצה ממני? הנה שטר מכירה, הוא מוכר לי את הכל, אמרו לרב: מה אתה אומר? אמר: אני מכרתי לו את החטים שנמצא בחנות, אבל חטה ושלעורה זה לא חמץ, שאלו אותו: אז מה מכרת לו? אמר: אם יש איוו חטה אחת מבקעת והיא חמץ את זה מכרתי לו, אבל החטים שלנו הם לא חמץ, וכי המצות שאנחנו אוכלים בפסח ממה הם עשויים? מפלסטיק? הם עשויים מחטים, אז מה הבקעה? אמרו: הרב צודק, תשלם לו את הכל, והגוי שלם לו עד הפרוטה האחרונה. (גליון 6 אות ל' - השיעור עמוד ק"א).

"ודמעתה על לחיה"

הרב היה אשכנזי ופסק לה כמו האשכנזים שנותנו טעם לפגם אסור בפסח (כי הם טוענים כינו שמץ בפסח אסור במשהו, לכן גם טעם לפגם אסור), אמר לה הרב עובדיה: לא, הוא טעה, הוא חשב שאת אשכנזיה, אבל למעשה מתר לה, אמרה לו, איך מתר? אמר לה, אני מוכן לאכל... (אני יודע אם היא היה מוכן לאכל באמת). אבל זה בגלל שהיא ראה אותה בוכה ויש לה הפסד מרבה, אז אמר מעקר הדיו מרן פסק שנותנו טעם לפגם מתר בפסח. אבל לבתחלה אדם לא יגיע לזה, אלא כל הכלים של חמץ ישים אותם בפנה בחדר, ויכתב עליהם "חמץ". (גליון 6 אות כ"ו - השיעור עמוד ק"ט).

ידע תדע

א. בסוף ההגדה אומרים פייט "חד גדיא", ואף אחד לא יודע מי חבר את זה, ובראשונים האשכנזים וגם הספרדים לא נמצא הפייט הזה, אבל זה נהוג בירושלם לפחות חמש מאות שנה ויותר, ויש בו פירושים בלי סוף, לא יאמן. ולכאורה עשו את הפייט הזה בטביל הילדים שלא יטנו, כדי שהם יזכרו בדייק את הסדר של הדברים, וכמו ששרים "אחד מי יודע ושנים מי יודע", וכי, שהגיד צריך לזכר "שלתה עשר מדא, שנים עשר שבטיא" וכי עד שיחזור למספר הראשון, אז אותו דבר עושים בפייט הזה "חד גדיא". ויש לזה פרוש נפלא של החתם סופר (בספר תורת משה, אחרי פרשת צו ושבת הגדול), שאומר ש"חד גדיא" זה עם ישראל, "שה פזורה ישראל אריות הדיח" (ימימה פרק ג' פסוק י"ז), וכל הזמן בא החתול ואוכל אותו, ובא הפלג ונתן מפה לחתול, ובא החוטרא [מקל] ונתן לו מכה וכי, ואחרי שקלם הולכים נשאר הקדוש ברוך הוא בלבד עם "חד גדיא חד גדיא", כלומר עם ישראל ישאר וכל אמות העולם שעשו לו פרות ימחו מן העולם, לא נשאר מהם פלוגם, כי ה' לא ישאר להם שרש וענף, וזהו הפייט "חד גדיא". (גליון 59 אות כ"ט).

ב. אברהם אבינו נולד בארבעה עשר בניסן. ויש לנו עוד אחד שנולד ב"ד בניסן, וזה הרמב"ם, ושניהם היו מיתחיים במינם. אברהם אבינו עשה מהפכה בעולם, כי העולם כלו בזמנו היה עובד אלילים, ובקעת ליל הסדר יש מרור ויש חזרת, ושניהם זה חסא, אף ההבדל הוא פה: מרור שנמצא באמצע זה חסא שלמה, עוטפים את המרור בנילון, כי אוילי יש בו תולעים או משהו כזה, הרי אי אפשר לבדק חסא שלמה אם אין מסתתרים שם תולעים, אז עוטפים אותו בנילון, וכאשר אומרים: "מרור זה שאנחנו אוכלים", וכי, מרימים אותו ולא אוכלים ממנו, ואלו העלים של החזרת שגם הם חסא, הם מפרדים, וחוצים שטופים ונקיים כמה שיכולים (ובעבר לא היה לנו של גוש קטיף, אבל היום עוד יותר טוב), ומזה אנחנו אוכלים, אבל שניהם חסא, רק שזו חסא שלמה וזו חסא מפרקת. (גליון 8

הלכה נאמנה

ההלכות ערב פסח שחל בשבת

[המגדש הוא אטוטים מחוון עובדיה, שהביא רבנו מרן שליט"א בשיעור]

אף על פי שגבוי ששי שהוא יום "ג בניסן מתר לאכל חמץ כל היום שהרי עוד לא הגיע פסח, מכל מקום טוב לבער החמץ בערב שבת בשעה חמשית, שלא יטעו בשנים הבאות. מקור הדברים מרש"י והובא במרדכי (פרק ראשון של פסחים סי' תקמ"ג). ומכאן משמע שגם חכמים אחרונים גזרו גזרות מדעתם כשהתדבר מצוי ושכ"י, כי אדם זוכר ששנה זו בדקנו בלילה וכל היום פלו אכלנו חמץ, ויעשה ככה גם בשנה הבאה. לכן אמרו שבלילה עשה בדיקה וביום ישרף את החמץ ביום ששי שהוא יום שלפני ערב הפסח עד השעה 11 ומשהו. וישאיר מן החמץ מזון לשתי סעודות של שבת בלבד, לליל שבת, וליום

שבת שחרית. ואין צריך לבטל את החמץ שנית בשעת הבעור שביום ששי - כשהוא מבער את החמץ אין צורך לבטל עוד פעם [כלומר, לא כמו כל שנה שמבטלים מיד אחרי הבעור], אלא יבטלנו ביום שבת בבקר לפני זמן אסורו. ביום שבת שהוא ערב פסח בדייק, בשעה 11 שעוד לא הגיע זמן אסורו. יאמר: "כל חמירא ונחמיעא דאיפא ברשותי דחזיתיה ודלא דבערתייה ודלא בערתייה לבטל ולתוי כעפרא דארעא".

ובשבת זו לא יבטלו דיסא וכדומה, וכל דבר שהוא נדבק בכלים. כי אחר כך זו בעיה, כי אסור לשטף את זה בשבת בטביל אחרי פסח, (ומתר לשטף כלים בשבת רק אם הוא צריך את זה, והרי כשקעה שלישית אינו מביא בכלי חמץ). לכן בביא דברים שהם יבשים שיאכל אותם וזהו. והשאר יכול לאכל אותם בכלים חד פעמיים. (גליון 252 אותיות י"ט - כ"ג).

חיזה

כמה אנשים אתה?

תשובה לחיזה נמצאת בעלון הנוכחי. תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 (חובה לציין שם וכתובת בצורה ברורה). נא לשלוח התשובות עד יום ראשון בערב

פירוש משנה קודם: מתוך החידה: הראשון כביצי השביעי באשון. חודש ניסן נכנר יהודה, וחודש תשרי נכנר ראובן. הווייה: שלמה ונבד - בית שמש מתוך התמונה: האנן רבי מאיר ויהוה ויהוה ויהוה ספר בית מאיר, ויהוה של מגדל המעק, הווייה: א. ברנדוס - מגדל המעק